

III.

Rédei Ildikó

Az egyetem tanszéki könyvtárai

Egy-egy felsőoktatási intézmény könyvtárügyét a kari, tanszéki stb. könyvtárak állapota is minősíti. Róluk a Semmelweis Orvostudományi Egyetem vonatkozásában az alábbiakat lehet elmondani.

A SOTE tanszékein a múltban elsősorban ajándékozás, adományok révén alakultak ki kisebb-nagyobb könyvgyűjtemények. Ezek a későbbiekben vétel útján is gyarapodtak. Ezzel szemben a folyóirat-beszerzés sok tanszéken a múlt századig nyúlik vissza, aminek köszönhetően értékes folyóirat-gyűjtemények keletkeztek. A szóban forgó állományok azonban nem voltak feldolgozva.

Az orvosi könyvtári hálózat megalakulásával változott a helyzet. Első lépésként az egyetem 1960-ban elrendelte a leltárak felvételét. Ekkor kezdett kibontakozni a Központi Könyvtár hálózati munkája, a tanszéki könyvtárak módszertani gondozásának megszervezése.

Az indulás igen nehéz volt, hiszen a tanszékeken nem voltak szakképzett könyvtárosok. Emiatt például az alapeleltárak sok helyen nem szabályosan készültek, nem sikerült mindjárt elindítani a katalogizálást stb. A feladat egyébként sem volt kicsi, mert bizony egy-másfél évtizednek kellett eltelnie ahhoz, hogy az állományok relettározása, illetve katalogizálása nagyrészt befejeződjék.

A jelenlegi körülmények és a távolabbi kilátások – sajnos – most sem biztatóak, hiszen sok tanszéken sosem volt, és jelenleg sincs könyvtárosi státus, s így a könyvtári teendőket megbízottként a laborasszisztens, a gazdasági munkaerő, nem egy esetben valamelyik orvos látja el. Természetesen ezeken a tanszékeken nem várható el megfelelő szintű szakmai munka, ugyanúgy, mint azokon sem, ahol ugyan van könyvtárosi státus, de – talán anyagi megfontolásból – nem szakképzett munkaerővel töltik be.

Az egyetemen az utóbbi öt évben alkalmazott tanszéki könyvtárosok létszámát és könyvtárosi végzettség szerinti megoszlását az 1–2. táblázat mutatja be.

1. táblázat

A SOTE tanszéki könyvtáraiban alkalmazott könyvtárosok száma 1991 és 1995 között

Alkalmazási mód	1991	1992	1993	1994	1995
Főfoglalkozású	23	23	22	21	20
Részmunkaidős	15	11	15	14	13
Megbízott	9	12	12	12	17

2. táblázat

A SOTE tanszéki könyvtáraiban alkalmazott könyvtárosok szakképzettsége 1991 és 1995 között

Könyvtáros képesítés szerint	1991	1992	1993	1994	1995
Felsőfokú	12	9	10	8	8
Középfokú	13	14	16	16	16
Alapfokú	2	3	2	2	2
Képesítés nélküli	20	20	21	21	24

A tanszéki könyvtárosok összlétszáma az elmúlt években új tanszékek létrejöttével, illetve a be nem töltött állások miatt változott. Az iménti táblázatokban számba vettek kívül még hat tanszéki könyvgyűjteményt tartunk nyilván.

A tanszéki könyvtárak külföldi könyv- és folyóirat-rendeléseit a Központi Könyvtár intézi – mint hogy az egyetemnek külkereskedelmi joga van –, közvetlenül külföldről. A tanszékek sajnálatos módon egyre több folyóiratot kénytelenek lemondani. Az emelkedés látszólagos: csak az új tanszékek rendelései következtében növekszik esetenként a példányszámuk.

A könyvvásárlásban az 1993–94-ben mutatkozó fellendülés az igen kedvező – okkázis – beszerzési áraknak volt köszönhető, de most már ez is visszaesőben van egyrészt a tanszékek csökke-

nő gazdálkodási kerete, másrészt a forintleértékelések miatt.

A tanszéki könyvtárak külföldi könyvvásárlásainak és folyóirat-rendeléseinek alakulását az elmúlt öt évre vonatkozóan a 3. táblázat mutatja.

3. táblázat

A tanszéki könyvtárak külföldi könyvvásárlásai és folyóirat-rendelése 1991 és 1995 között

Év	Könyv (db)	Folyóirat (db)
1991	298	719
1992	157	652
1993	497	681
1994	463	673
1995	268	693

A Központi Könyvtár a tanszéki könyvtárosok részére továbbképzéseket is szervez. Elsősorban az újonnan belépő könyvtárosok vesznek részt az egy-egy hetes könyvtári tréningeken, ahol is többek között a Központi Könyvtár állományával, adatbázisaival, a feldolgozás és kölcsönzés követelményeivel ismerkedhetnek meg.

Tanfolyamok keretén belül sor került az új bibliográfiai leírás megismerésére, már továbbképzés gyanánt az állomány-ellenőrzés szakszerű menetének elsajátítására, a külkereskedelmi beszerzéssel kapcsolatos követelmények közlésére stb. Különös hangsúllyal szerepelnek a tananyagban a

Központi Könyvtár adatbázisaival kapcsolatos tudnivalók, minthogy ezeket az adatbázisokat az egyetemi számítógépes hálózatnak köszönhetően a tanszékeken közvetlenül igénybe lehet venni.

A közeljövő feladata lesz a Központi Könyvtár által a FEFA projektből megvásárolt Dynix-Horizon könyvtári integrált rendszer használatának betanítása, hogy az osztott katalogizálás lehetőségeit kihasználva a lehető legteljesebb képet adhassuk az összegyűjtött állományról. A projekt segítségével húsz tanszéki könyvtárnak tudunk számítógépet biztosítani a rendszer zökkenőmentes elindítása érdekében. Természetesen e szempontból csak azok a könyvtárak jöhetnek szóba, amelyek megfeleltek a követelményeknek, azaz amelyeknek rendezett, feldolgozott állományuk, főfoglalkozású szakképzett könyvtárosuk van, hiszen csak ezektől a könyvtáraktól várható el az adatbázis feltöltése. Ez egyben azt is jelenti, hogy a sok követelményszint alatti könyvtár miatt ma még nem lehetséges az összegyűjtött állomány teljes körű feldolgozása. Reméljük azonban, hogy e cél fontosságának felismerése lendületet fog adni a tanszékeken a szakképzett munkaerő beállításához.

Irodalom

A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtárának 1991–1995. évi jelentései. Bp. 1992–1996, kézirat. 5 db.

Beérkezett: 1996. VIII. 7-én.

Többnyelvű eszközök könyvtáraknak a Weben

A *European Commission, DG XIII* a Telematics Applications program „Telematics for Libraries” szekciójának szolgáltatásaként létrehozta a World Wide Weben található többnyelvű segédeszközök és szolgáltatások listáját. A lista szótárakat és tezauruszokat tartalmaz különböző nyelveken, továbbá többnyelvű szolgáltatásokat, műszaki adatbázisokat és fordítószolgálatokat. Fölvették a Telematics Applications program néhány idevágó projektjét is. Az ottlap a forrásokhoz vezető linkekből áll, és folyamatosan bővítik az új forrásokkal. Az *I'M Europa WWW* szerverén levő lista URL-je: <http://www2.echo.lu/libraries/en/mling.html>.

/CORDIS Focus, 71. köt. 1996. október 7. p. 4./

A Gale Kiberkopója

1996 áprilisában három hónapos ingyenes próbaidőszakkal bocsátotta útjára Internet directory szolgáltatását a Gale Research. A *Cyberhound Online* szelektív keresési lehetőségeken kívül a „site-ok” minősítésével is szolgál. Szempontjai a tartalom, a megjelenítés, a technikai minőség és az élvezetesség.

/Information Retrieval & Library Automation, 31. köt. 10. sz. 1996. p. 5./

(Zs. B.)